

Smalle basis bedreiging voor de Nederlandse Toggenburger

Doede de Jong uit het Friese Spannum is, naast zijn werk als directeur van accountantskantoor Accon-AVM en agrarisch adviseur, twintig jaar voorzitter van de vereniging De Nederlandse Toggenburger. Hij fokt circa veertig jaar geiten van zijn favoriete ras. Verder scharrelen er ook een toompje Friesche roodpelkippen en een aantal krombek-eenden rondom de hobbyboerderij. Het pluimvee dient meer ter stoffering van het boerenerf. Maar met de genoemde drie rassen wordt wel zeer selectief gefokt. En gezien de zeer smalle populatie van deze rassen is er extra veel aandacht voor de bloedlijnen en verversing.

De Toggenburger geit is van origine geen Drents ras. Begin vorige eeuw, omstreeks 1905, zijn enkele Toggenburger bokken uit Zwitserland geïmporteerd. Met als doel de kwaliteit van de toen aanwezige Drentse, kleine maar sterke dieren met een matige melkgift te verbeteren. De kruisingen leverden robuustere en kortharige dieren op met een hogere productie en een mooie kleur.

Doede de Jong is verknocht aan de Toggenburger. Hij fokt dit ras al circa veertig jaar. De bloedlijnen van zijn fokdieren lopen terug tot de twintiger jaren van de vorige eeuw.

Praktisch ras

Waarom speciaal gekozen voor deze soort? De robuustheid van het dier en ook de mooie, chocoladebruine kleur en de wat afwijkende koptekening spreken Doede aan. Verder mag hij graag iets hebben wat minder vaak voorkomt. Het is een praktisch ras, geschikt voor de productie van melk en vlees. Ze hebben een goede constitutie, een lage ziektedruk en kunnen een hoge leeftijd

bereiken. Verder zijn het rustige dieren die zowel solitair als in een kudde goed gedijen. De Toggenburger is de Mrij onder de geiten. Beide zijn dubbeldoeldieren en beide zijn bedreigde rassen. Aldus de fokker. De melkproductie omvat circa 850 tot 950

kg met 3,96% vet en 3,17 % eiwit in 289 dagen. Geitenmelk is licht verteerbaar. Het heeft een genezende werking bij huidaandoeningen als eczeem. Ook astmapatiënten hebben vaak baat bij het gebruik van deze melk. De rasomschrijving, die in 1938 werd aangenomen, is tot op heden van kracht. In grote lijnen komt het hier op neer: een compacte bouw en een compact type. Bij de geiten dient naast type en bouw de gebruikswaarde, dus 'melkgeit', duidelijk aanwezig te zijn. De bok dient robuuster van bouw te zijn en daardoor 'macht en durf' uit te stralen. Het type toont het best als schofthoogte – circa 70 cm – en romplengte als het ware een vierkant blok vor-

Attente Toggenburgers

*Doede de Jong met Sarie 153t
92 punten en 5 jaar oud*

men. De beharing dient kort en glad te zijn. De ideale kleur is melkchocoladebruin.

Populatie nadert kritische grens

De populatie benadert met een totaal aantal van duizend stuks de kritische grens. Want niet alle dieren zijn fokdieren. Er worden jaarlijks circa 650 geiten gedekt. Maar het aantal fokdieren van de actieve twintig fokkers, die de Toggenburger in stand moeten houden, bedraagt slechts krap driehonderd exemplaren, een smalle basis. Werden er in de jaren tachtig op de provinciale keuringen nog ruim twaalfhonderd stuks ter keuring aangeboden, nu is men blij met rond de zeventig aangevoerde dieren. Een teken aan de wand.

De fokcommissie organiseert jaarlijks in mei een studiedag waarbij ook dieren worden tentoongesteld. In november is de algemene ledenvergadering waar ook de fokkers aan het woord komen. Verder worden binnen de fokcommissie de bloedlijnen uitvergroet en de leden voorzien van foktechnische adviezen. Via hun computerbestand zijn proefparingen mogelijk. Hiermee tracht men het inteeltpercentage zo laag mogelijk te houden.

Vanwaar die teruglopende belangstelling?

Het fokken van oude en beschermde rassen is toch een wat emotioneel en nostalgisch gebeuren, vertelt Doede. Het spreekt met name jongeren steeds minder aan. Dat en niet te vergeten de beklemmende regelgeving, met name de I&R-registratie vinden velen te veel gedoe. Met als gevolg een langzame, maar zekere afname van het aantal hobbydierhouders, legt hij uit.

Eigen veestapel

Doede heeft momenteel elf melkgeiten. De gemiddelde leeftijd van zijn veestapel bedraagt ruim zes jaar. Meestal heeft hij er zes aan de melk, de rest is te jong of staat droog. Voor de dekkingen maakt hij gebruik van bokken van een van zijn medefokkers. Negen van zijn geiten hebben het predicaat elitedier en staan op de website www.toggenburger.nl. Deze dieren hebben minimaal negentig of meer punten behaald. Een aantal daarvan wordt speciaal als bokmoeder op de website gepromoot.

De melk is niet voor eigen consumptie, maar voor het opfokken van de lammeren. De geitlammeren worden deels aangehouden, deels verkocht. De niet fokwaardige bokken worden meestal geslacht tijdens islamitische offerfeesten. Opvallend is de toenemende aandacht vanuit de melkgeitenhouderij voor de Toggenburger, vanwege de goede constitutie en de lage ziektedruk van dit bedreigde ras. Doede de Jong en zijn collega-fokkers willen graag het sperma invriezen bij het CGN en ze willen een erkenning als bedreigd ras bij de Stichting Zeldzaam Huisdier. Een verzoek daartoe ligt inmiddels bij de SZH. ●

Voor meer info: www.toggenburger.nl

Nieuw in de kennisbank

De kennisbank Zeldzame Landbouwhuisdieren is begin 2011 een onderdeel van het Groen Kennisnet geworden. Vanuit de bibliotheek van Wageningen UR wordt dit kennisnet gevoed met informatie die bestemd is voor het groene onderwijs. Door de kennisbank op te nemen in het Groen Kennisnet wordt de zichtbaarheid van de Zeldzame Landbouwhuisdieren in het groene onderwijs vergroot. De nieuwsberichten in de kennisbank worden nu ook als nieuwsbericht op de openingspagina van het Groen Kennisnet geplaatst. De kennisbank is binnenkort als volgt te vinden: www.groenkennisnet.nl; klik op het thema Agrobiodiversiteit en vervolgens op Zeldzame Landbouwhuisdieren.

In de kennisbank zijn nu ook de bijdragen te vinden van de themadag 'Hoe uniek is een ras?' en van de lezingen die gehouden zijn op de lezingendag 'Domesticatie en inteelt' die georganiseerd werd door de vereniging 'Het Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig Congres' op 13 november in Utrecht. Naast powerpointpresentaties zijn er ook presentaties opgenomen van Sipke Joost Hiemstra over de betekenis van de genenbank voor de paardenrassen en van Maurice Bichard over het fokprogramma voor de Guernsey-populatie gebaseerd op de inzet van jonge stieren (zijn bijdrage aan de studiedag van de Kleine Fokkerijgroeperingen binnen de SZH).